

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล ข้อค้นพบ และข้อเสนอแนะ

การศึกษาการจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในภาคเหนือ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบปริมาณกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ที่ประกอบธุรกิจในภาคเหนือและผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ คณะกรรมการ สมาชิก ผู้ฝากเงิน ผู้กู้ยืมเงินและผู้กำกับดูแล ทราบรูปแบบลักษณะการดำเนินงาน ระเบียบและกฎเกณฑ์ของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต วิธีการปฏิบัติงาน ปัญหาต่าง ๆ ในการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตและแนวทางในการพัฒนาในอนาคต และเพื่อให้มีฐานข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ที่จะนำไปใช้ประกอบการพิจารณาตัดสินใจในการกำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบสถาบันการเงินของประเทศ โดยเฉพาะนโยบายที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มการเงินระดับฐานราก

การเก็บข้อมูลเก็บจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 กลุ่ม นำมาวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการศึกษา อภิปรายผลการศึกษา ข้อค้นพบ และข้อเสนอแนะ ได้ดังนี้

สรุปผลการศึกษา

จากผลการศึกษาสามารถสรุปเนื้อหาสำคัญออกเป็น 3 ส่วนหลักตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา คือ ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่ตอบแบบสอบถาม ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต และปัญหาในการจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่ตอบแบบสอบถาม

จากการศึกษาข้อมูลทั่วไปของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในภาคเหนือที่ตอบแบบสอบถาม พบว่า

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีแนวโน้มของจำนวนสมาชิก และปริมาณธุรกรรมที่มากขึ้น มีกรรมการจำนวนระหว่าง 6 ถึง 15 คน มีสมาชิกไม่เกิน 200 คน มีเงินสะสมรวมไม่เกิน 1 ล้านบาท แต่ไม่มีเงินสะสมพิเศษ(เงินฝาก) สมาชิกต้องส่งเงินสะสมต่อเดือนระหว่าง ระหว่าง 25 บาท 500 บาท มีบริการให้กู้ยืมแก่สมาชิก โดยกำหนดวงเงินให้กู้ประเภทสามัญแก่สมาชิกไม่เกินรายละ 20,000 บาท ระยะเวลาชำระคืนไม่เกิน 1 ปี อัตราดอกเบี้ยไม่เกินร้อยละ 28 ต่อปี และกำหนดวงเงินให้กู้ประเภทฉุกเฉินแก่สมาชิกไม่เกินรายละ 5,000 บาท

ระยะเวลาชำระคืนไม่เกิน 6 เดือน อัตราดอกเบี้ยไม่เกินร้อยละ 28 ต่อปี สมาชิกไม่ค้างส่งเงิน สัจจะ และไม่ค้างชำระหนี้ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตส่วนใหญ่ไม่มีการกู้ยืมเงินจากแหล่งอื่น ไม่มีเงินรับจากการบริจาค ส่วนใหญ่ไม่มีกิจกรรมเครือข่ายในกลุ่มออมทรัพย์ และไม่มีการร่วมเป็น กลุ่มเครือข่ายกับกลุ่มออมทรัพย์อื่น กิจกรรมเครือข่ายที่มีส่วนใหญ่นับเป็นกิจกรรมศูนย์สาธิต การตลาดและกองทุนปุ๋ย ในปี 48 มีรายได้ไม่เกิน 100,000 บาท มีค่าใช้จ่ายไม่เกิน 10,000 บาท และมีกำไรสุทธิไม่เกิน 100,000 บาท มีการจ่ายเงินปันผลคืนแก่สมาชิก แต่ไม่มีการจัดสวัสดิการให้แก่ สมาชิก

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตใน ภาคเหนือที่ตอบแบบสอบถาม พบว่า

ด้านการวางแผน

การบริหารงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่ดำเนินการโดยคณะกรรมการที่ เลือกตั้งจากสมาชิกตามที่กำหนดไว้ในระเบียบข้อบังคับนั้น ส่วนใหญ่ไม่มีแผนการดำเนินงาน และ ไม่มีแผนการดำเนินงาน แต่ไม่มีเป็นลายลักษณ์อักษร ที่มีแผนการดำเนินงานเป็นลายลักษณ์อักษร มีเพียงร้อยละ 13.75 สำหรับการดำเนินงาน คณะกรรมการของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ส่วน ใหญ่จะมีการประชุมอย่างน้อย 3 เดือน/ครั้ง โดยส่วนมากจะมีการบันทึกการประชุม อย่างไรก็ตาม กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เกือบทั้งหมดประสบปัญหาสภาพคล่องส่วนเกิน นอกนั้น ยังมีกลุ่มออม ทรัพย์เพื่อการผลิตอีกมากไม่เคยได้รับการพัฒนา/รับข้อมูลข่าวสารจากทางราชการ หรือจาก หน่วยงานเอกชนใด รวมทั้งไม่มีอุปกรณ์สำนักงานเพียงพอ จึงอาจสรุปได้ว่า กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการ ผลิตส่วนใหญ่ยังไม่มีการวางแผนกำหนดวัตถุประสงค์ที่เป็นเป้าหมายเป็นทางการ

ด้านการจัดองค์กร

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตส่วนใหญ่มีการจัดทำระเบียบข้อบังคับไว้ใช้ในการ บริหารงาน ซึ่งกำหนดให้การจัดโครงสร้างองค์กรอยู่ในรูปแบบการทำงานโดยคณะกรรมการที่มี การแบ่งแยกหน้าที่กันชัดเจน แต่ไม่มีการจัดทำงบการเงิน ได้แก่ งบทดลอง งบดุล งบกำไรขาดทุน อย่างไรก็ตาม มีการจัดทำบัญชีการเงินและสมุดทะเบียนในรูปแบบของตนเอง ปีจจัยที่มีผลต่อ ความยั่งยืนของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตมากที่สุด เป็นปีจจัยด้านคณะกรรมการของกลุ่มออม ทรัพย์เพื่อการผลิต

ด้านการจัดบุคคลเข้าทำงาน

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตมีขบวนการจัดบุคคลเข้าทำงาน โดยมีคณะกรรมการแบ่งงานกันทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากสมาชิกโดยการเลือกตั้ง กรรมการผู้มีบทบาทมากที่สุด 3 คนแรก ได้แก่ ประธานกรรมการ เจริญฤทธิ และเลขานุการ ส่วนใหญ่จบการศึกษาเพียงระดับประถมศึกษา และหรือมัธยมศึกษา และมีอาชีพเป็นเกษตรกร กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตส่วนใหญ่มีการจ่ายผลตอบแทนให้แก่กรรมการ โดยเฉพาะกลุ่มที่มีบริการให้กู้ยืมเงินแก่สมาชิก แต่เป็นเพียงร้อยละ 67.29 ของกลุ่มที่มีการให้บริการกู้ยืมเงินแก่สมาชิกเท่านั้น และประมาณหนึ่งในสามของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตมีประโยชน์อื่นให้แก่สมาชิก ประโยชน์อื่น ที่มีจำนวนกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตให้แก่สมาชิกสูงสุด ได้แก่ การที่ครอบครัวสมาชิกมีรายได้เสริมจากการช่วยเหลือของกลุ่ม และการจัดการสวัสดิการและการให้เงินช่วยเหลือต่างๆแก่สมาชิก ซึ่งมีจำนวนกลุ่มที่ให้ใกล้เคียงกัน

ด้านการสั่งการ

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตไม่มีพนักงาน แต่คณะกรรมการเป็นผู้ปฏิบัติงานเอง กรรมการจึงไม่ต้องคำนึงถึงการให้การจูงใจให้ผู้ได้บังคับบัญชาปฏิบัติงานด้วยความพึงพอใจ สำหรับกรรมการที่มีบทบาทสำคัญมากที่สุดในแต่ละกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ส่วนใหญ่มีจำนวนไม่เกิน 3 คน โดยตำแหน่งกรรมการที่มีบทบาทมากที่สุด 3 คน ได้แก่ ประธานกรรมการ เจริญฤทธิ และเลขานุการ ซึ่งมักเข้าไปมีบทบาทในกลุ่มการเงินประเภทอื่นๆ ด้วย เช่น กองทุนหมู่บ้าน

ด้านการควบคุม

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตส่วนใหญ่มีการกำหนดการควบคุมในเรื่องการนำเงินสดฝากธนาคารแต่มีกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตร้อยละ 8.25 ไม่ได้นำเงินสดฝากธนาคาร มีการกำหนดให้มีทะเบียนคุมเงินสัจจะและเงินให้กู้ยืม แต่มีร้อยละ 42.50 จัดทำไม่เรียบร้อย และร้อยละ 3.00 ไม่ได้จัดทำ และมีการกำหนดให้มีการตรวจสอบบัญชี แต่กลุ่มที่ไม่มีมีการตรวจสอบบัญชีมีร้อยละ 39.50 โดยกลุ่มที่มีการตรวจสอบบัญชีส่วนใหญ่ ตรวจสอบโดยกรรมการและสมาชิกของกลุ่ม ร้อยละ 69.42 รองลงมาได้แก่ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ร้อยละ 21.90

ส่วนที่ 3 ปัญหาในการจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในภาคเหนือ สามารถสรุปเรียงลำดับได้ตามลำดับความสำคัญของปัญหา คือ

1. ปัญหาด้านการสนับสนุนจากภาครัฐและภาคเอกชน ได้แก่ การสนับสนุนด้านความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร ตลอดจนอุปกรณ์เครื่องใช้สำนักงานจากภาครัฐและเอกชน
2. ปัญหาด้านการบริหารงานในกลุ่มคณะกรรมการ ได้แก่ ความรู้และประสบการณ์ในการบริหารจัดการ การมอบหมายอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมในการประชุม และการเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ และผลตอบแทนการทำงานให้แก่กรรมการ
3. ปัญหาด้านวินัยทางการเงินของสมาชิกในกลุ่ม ได้แก่ การนำเงินไปใช้ตามวัตถุประสงค์ที่ขอกู้ สมาชิกมีพฤติกรรมสร้างหนี้เกินตัว การไม่ส่งเงินกู้ตามเงื่อนไขการผ่อนชำระ และ ลูกหนี้มีเงินแต่ไม่ชำระหนี้
4. ปัญหาด้านการเพิ่มจำนวนสมาชิก ได้แก่ ความเข้าใจถึงผลประโยชน์ของกลุ่ม ออมทรัพย์ของประชาชน ผลตอบแทนจากการเป็นสมาชิก มีแหล่งเงินกู้ยืมเงินอื่นๆ ที่ง่ายและสะดวกกว่า กิจกรรมเครือข่ายในกลุ่มออมทรัพย์ ความน่าเชื่อถือของกลุ่ม เช่นการบริหารงานไม่โปร่งใส และข้อจำกัดในการรับสมัครสมาชิก
5. ปัญหาด้านความสามารถในการระดมเงินทุนและเงินสัจจะ ได้แก่ การไม่เป็นนิติบุคคลทำให้ไม่สามารถกู้ยืมเงินจากแหล่งเงินกู้อื่นๆ ได้ การเรียกเก็บเงินสัจจะ(ค่าหุ้น)จากสมาชิกล่าช้าไม่เป็นไปตามกำหนด การขาดสภาพคล่อง และสภาพคล่องส่วนเกิน

ความต้องการให้ภาครัฐเข้ามาช่วยเหลือ

จากการศึกษา พบความต้องการของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ที่ต้องการให้ภาครัฐช่วยเหลือ เรียงตามลำดับความต้องการสูงสุดได้ดังนี้ คือ

1. ให้มีหน่วยงานภาครัฐเข้าไปกำกับดูแลโดยเฉพาะ เพื่อให้มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับ และมีความมั่นคง
2. ให้พัฒนาเป็นสถาบันการเงินชุมชน
3. ให้มีกฎหมายเฉพาะมารองรับเช่นเดียวกับสถาบันการเงินอื่นๆ เช่นธนาคารพาณิชย์
4. ให้มีสถานะเป็นนิติบุคคล

อภิปรายผล

จากการศึกษาการจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในภาคเหนือ โดยใช้ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาอภิปราย ผลการศึกษามีดังนี้

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตส่วนใหญ่ไม่ได้วางแผนงาน กล่าวคือ ไม่ได้กำหนดวัตถุประสงค์ และไม่ได้กำหนดแนวทางกระทำ หรือแผนงานที่จะปฏิบัติให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ จึงเป็นการทำหน้าที่การจัดการทั้ง 5 ประการไม่ครบถ้วน ซึ่งได้แก่ การวางแผน การจัดองค์กร การจัดคนเข้าทำงาน การสั่งการ และการควบคุม(ชงชัย สันติวงษ์,2539) จึงมีความเสี่ยงต่อการทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตนั้นๆได้

การจัดองค์กรของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต มีการจัดโครงสร้างองค์กรแบบง่าย โดยกำหนดไว้ในข้อบังคับว่าให้มีการเลือกตั้งคณะกรรมการขึ้นมาบริหารงาน ซึ่งประกอบด้วย คณะกรรมการซึ่งส่วนใหญ่จะกำหนดระหว่าง 6-15 คน โดยจะมีตำแหน่งประธานกรรมการ เภรัญญิก เลขานุการ กรรมการตรวจสอบ เป็นต้น และเนื่องจากปริมาณงานมีน้อย กรรมการจึงเป็นผู้ปฏิบัติงานเอง โครงสร้างของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต จึงถือว่าเป็นองค์กร เพราะคณะกรรมการมีการแบ่งงานกันทำตามหน้าที่ที่กำหนดไว้ในข้อบังคับ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีที่ว่า องค์กร คือ กลุ่มของบุคคลที่ทำงานร่วมกันภายในโครงสร้างที่กำหนดไว้เพื่อการบรรลุเป้าหมายของกลุ่ม

ผลการศึกษายังแสดงให้เห็นว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความยั่งยืนหรือความสำเร็จของกลุ่มได้แก่ ปัจจัยด้านคณะกรรมการ การมีสัจจะของสมาชิก ผลการดำเนินงานของกลุ่ม จำนวนสมาชิก ประธานกลุ่มออมทรัพย์ สภาพคล่องทางการเงิน กลุ่มทำงานมีประสิทธิผล และความหลากหลายกิจกรรมของกลุ่มออมทรัพย์ แต่ผลการศึกษาของสุคนธ์ จิตุชัย(อ้างในชวลิต ปุณณกิติสกุล, 2544 : 29 - 30) ซึ่งศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานของคณะกรรมการบริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานของคณะกรรมการการบริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ได้แก่ ระยะเวลาดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ความเข้าใจในวัตถุประสงค์การจัดตั้ง การได้รับความรู้และประสบการณ์ในกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต การได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน การที่คณะกรรมการยึดหลักคุณธรรมในการบริหารงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต รองลงมาได้แก่การมีสัจจะของสมาชิก เนื่องจากต้องเป็นผู้มีวินัย มีสัจจะ จึงจะทำให้การส่งเงินค่าหุ้น เงินสัจจะ และการชำระเงินกู้ยืมเป็นไปตามเวลาที่กำหนด และผลการศึกษาของสมยศ กาศี (2543) ซึ่งศึกษาการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านซากทองกลาง หมู่ที่ 2 ตำบลซากบก อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลให้กลุ่มประสบผลสำเร็จ ความสำเร็จของกลุ่มเกิดจากการที่สมาชิกมีความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์เสียสละ ได้แก่การส่งเงินสัจจะอย่างสม่ำเสมอ การส่งคืน

เงินกู้ตามกำหนด การช่วยเหลือสมาชิกที่เดือดร้อน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของกลุ่ม และมี การปฏิบัติตามระเบียบข้อตกลงของกลุ่มโดยเคร่งครัด นอกจากนี้ ได้แก่ผลการดำเนินงานของกลุ่ม และผลการศึกษาของสุนันทา ภูสุวรรณ(2538) ซึ่งศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่ม ออมทรัพย์เพื่อการผลิต ศึกษากรณีกลุ่มออมทรัพย์ในพื้นที่รับผิดชอบของ ศพข. เขต 2 พบว่า ปัจจัย ที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ขึ้นอยู่กับผลการดำเนินงานของกลุ่มเอง

สำหรับผลการศึกษาของมนตรี ปานกล้า(2542) ที่ว่าปัญหาสำคัญของการ ดำเนินงานหรือการจัดการของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ได้แก่การขาดความรู้ความเข้าใจของ กรรมการบริหาร และสมาชิกเกี่ยวกับหลักการ และวัตถุประสงค์ของกลุ่มออมทรัพย์นั้น ไม่ สอดคล้องกับผลการศึกษาที่ได้ กล่าวคือ จากผลการศึกษาที่ได้ นั้น ให้ความสำคัญอันดับแรกใน ปัญหาด้านการสนับสนุนจากภาครัฐและภาคเอกชน รองลงไปได้แก่ ปัญหาด้านการบริหารงานใน กลุ่มคณะกรรมการ ปัญหาด้านวินัยทางการเงินของสมาชิกในกลุ่ม ปัญหาด้านการเพิ่มจำนวนสมาชิก และปัญหาด้านความสามารถในการระดมทุนและเงินสัจจะ

ข้อค้นพบ

จากการศึกษาการจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในภาคเหนือ มีข้อค้นพบ ดังนี้ กลุ่มที่มีแผนการดำเนินงานเป็นลายลักษณ์อักษร มีกรรมการเกินกว่า 15 คน มี สมาชิกเกินกว่า 300 คน มีสมาชิกที่ไม่ส่งเงินสัจจะเกินกว่า 20 คน มีเงินสัจจะตั้งแต่ 3 ล้านบาท ขึ้น ไป มีเงินสัจจะสะสมพิเศษ(เงินฝาก) เกิน 100,000 บาท มีเงินรับบริจาคเกิน 20,000 บาท ในปี 2548 มีรายได้เกิน 100,000 บาท มีค่าใช้จ่ายจ่ายเกิน 20,000 บาท มีกำไรสุทธิเกิน 100,000 บาท มีวงเงินกู้ สูงสุดต่อรายเกิน 30,000 บาท หรือมีอัตราดอกเบี้ยเงินกู้เกินร้อยละ 28.00 ต่อปี มีน้อย สำหรับข้อ ค้นพบอื่นๆที่เกี่ยวกับการจัดการ แบ่งออกได้ ดังนี้

ด้านการวางแผน

จากการศึกษาด้านการวางแผนงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตพบสาเหตุสำคัญ ที่ทำให้กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตประสบปัญหา มากกว่าที่ควรจะเป็น เนื่องจากการที่กลุ่มออม ทรัพย์ไม่มีการวางแผน ทำให้ไม่มีการคาดการณ์ล่วงหน้าถึงปัญหาที่จะพบและคิดวิธีแก้ปัญหาไว้ ก่อน กลุ่มออมทรัพย์จึงจำเป็นต้องประสบปัญหานั้น เช่น ปัญหาสภาพคล่อง ผลคือไม่ได้ผลตอบแทน จากเงินที่เหลือตามที่ควรจะเป็น หรือกรณีขาดสภาพคล่อง ผลคือ ทำให้ไม่มีเงินเพียงพอที่จะ ให้บริการแก่สมาชิกได้ ซึ่งหากมีการวางแผนให้ทราบปัญหาล่วงหน้าและเตรียมวิธีรับมือไว้ ปัญหา เรื่องสภาพคล่องก็จะไม่เกิดขึ้น เป็นต้น

จากการศึกษาฐานะสภาพคล่องของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในภาคเหนือ พบว่ามีทั้งประสบปัญหาสภาพคล่องเกินและขาด โดยกลุ่มที่มีสภาพคล่องเกินมีมากกว่ากลุ่มที่มีสภาพคล่องขาดร้อยละ 85.55

จากการศึกษาทางการส่งเสริม และสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐที่มีต่อกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต พบว่า ยังไม่ได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนทั้งในด้านความรู้ และอุปกรณ์เท่าที่ควร และอาจแสดงให้เห็นได้ว่า ภาครัฐ และหน่วยงานของภาครัฐ ขาดความพร้อมในการส่งเสริม และสนับสนุนกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ทั้งที่เป็นเรื่องของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นผู้บริหารของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ได้แจ้งว่าเป็นปัญหา และเป็นสิ่งที่ต้องการจากภาครัฐมากที่สุด

ด้านการจัดองค์การ

จากการศึกษาการมีอยู่ของระเบียบข้อบังคับของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต พบว่า กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตทุกกลุ่มใช้ระเบียบข้อบังคับเป็นรากฐานในการตั้งกลุ่ม และใช้เป็นหลักในการบริหารงานที่สำคัญที่สุด

จากการศึกษาทางการจัดทำบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต พบว่า ผู้บริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตเห็นความสำคัญของการจัดทำบัญชี เนื่องจากจำนวนกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่จัดทำบัญชีถูกต้อง และจัดทำบัญชีในรูปแบบของตนเองมีจำนวนสูงถึงร้อยละ 92.75 แต่ที่ไม่ได้ทำให้ถูกต้อง หรือ ไม่ได้ทำ อาจเป็นเพราะขาดความรู้ในเรื่องบัญชี

จากการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความยั่งยืนของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในภาคเหนือ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับคณะกรรมการทั้งคณะมากกว่าผู้บริหารคนใดคนหนึ่ง ซึ่งเป็นเรื่องถูกต้อง และจะทำให้การบริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตไม่ยึดติดกับตัวบุคคล ซึ่งจะส่งผลให้กลุ่มมีความยั่งยืน

ด้านการจัดบุคคลเข้าทำงาน

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่มีบริการให้กู้ยืมเงิน กับกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่มีการจ่ายผลตอบแทนให้แก่กรรมการ พบว่า กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่ไม่มีบริการให้กู้ยืมเงินแต่มีการจ่ายผลตอบแทนให้แก่กรรมการมีเพียง 2 กลุ่ม แต่กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่มีบริการให้กู้ยืมเงิน แต่ไม่จ่ายผลตอบแทนให้แก่กรรมการ มีมากถึง 122 กลุ่ม แสดงให้เห็นว่า ผู้ที่จะเข้ามาทำงานในฐานะกรรมการของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตจะต้องมีความเสียดสเนื่องจากได้รับผลตอบแทนน้อยหรือไม่ได้เลย หากไม่ใช่ผู้ที่ยอมเสียดสแล้ว อาจต้องการเข้ามาหาผลประโยชน์ทางใดทางหนึ่ง

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวุฒิการศึกษา และอาชีพของกรรมการผู้ที่มีบทบาทมากที่สุด 3 คนแรกของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในภาคเหนือ พบว่า กรรมการผู้ที่มีบทบาทมากที่สุด 3 คนแรก เป็นเกษตรกร ที่มีการศึกษาเพียงระดับประถมศึกษาหรือชั้นมัธยมศึกษา เป็นส่วนใหญ่ แสดงให้เห็นว่า การที่สมาชิกให้ความเชื่อถือและไว้วางใจผู้หนึ่งผู้ใดให้ขึ้นมาเป็น คณะกรรมการบริหารงานของกลุ่มนั้น จะให้ความสำคัญกับอาชีพเกษตรกร มากกว่าการศึกษา

ด้านการสั่งการหรือการอำนวยความสะดวก

จากการศึกษาอัตราส่วนลูกหนี้ผิดนัดต่อสินเชื่อรวม พบว่า กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในภาคเหนือ มีอัตราส่วนจำนวนรายของลูกหนี้ด้วยคุณภาพเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 0.75 ในปี 2547 เป็นร้อยละ 0.92 ในปี 2548 ในขณะที่อัตราส่วนจำนวนเงินของลูกหนี้ด้วยคุณภาพลดลงจากร้อยละ 1.00 ในปี 2547 เป็นร้อยละ 0.97 ในปี 2548 แสดงให้เห็นว่าลูกหนี้รายเล็กๆ ของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตมีแนวโน้มที่จะเป็นลูกหนี้ด้วยคุณภาพเพิ่มขึ้นสูงกว่าลูกหนี้รายที่ใหญ่กว่า

จากผลการศึกษากิจกรรมเครือข่ายของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในภาคเหนือ พบว่า กิจกรรมเครือข่ายที่กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตนิยมทำมากที่สุด เป็นกิจกรรมเกี่ยวกับการประหยัดค่าใช้จ่ายของสมาชิก ได้แก่ การทำศูนย์สาธิตการตลาด รองลงมา เป็นกิจกรรมเพื่อใช้ในอาชีพ ได้แก่ กองทุนปุ๋ย เนื่องจากสมาชิกของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตส่วนใหญ่เป็นเกษตรกร

จากผลการศึกษาการนำเงินไปลงทุนในธุรกิจหรือกิจการของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต พบว่า กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตนำเงินไปลงทุนในธุรกิจ หรือกิจการของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตเพียงเล็กน้อย

ด้านการควบคุม

จากผลการศึกษาเรื่องการตรวจสอบบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต พบว่า การจัดทำมีการตรวจสอบทางบัญชียังไม่เพียงพอ เนื่องจากร้อยละ 39.50 ยังไม่มีการตรวจสอบ และที่มีการตรวจสอบตรวจ ตรวจสอบโดยบุคคลจากหลายแหล่ง โดยส่วนใหญ่ตรวจสอบจากบุคคลภายในเอง ซึ่งไม่เป็นไปตามมาตรฐานสากล นอกจากนั้น การที่กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตจำนวนมากจัดทำทะเบียนคุมเงินสัจจะ และเงินให้กู้ยืมไม่เรียบร้อย หรือไม่ได้จัดทำ อาจทำให้เกิดปัญหาในการพิสูจน์ทราบส่วนของสมาชิกแต่ละคน และบางกลุ่มยังนำเป็นหัวข้อในเรื่องการควบคุมดูแลเงินสด เนื่องจากไม่ได้นำเงินสดฝากธนาคาร

ข้อเสนอแนะ

จากข้อมูลที่ได้จากการศึกษา มีข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ดังนี้

ควรส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตให้มากยิ่งขึ้น เพื่อให้เป็นแหล่งเงินทุนของประชาชนในระดับล่าง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษา ที่พบว่า คณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ร้อยละ 80.25 มีความเห็นว่าการมีกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตเป็นสิ่งที่ดีมีประโยชน์ อย่างไรก็ตาม จากการสัมภาษณ์กรรมการของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่ตอบแบบสอบถามเพิ่มเติม พบว่า ยังมีผู้ที่ตอบแบบสอบถามบางส่วนเห็นว่า การมีแหล่งเงินกู้ที่ง่าย ดอกเบี้ยต่ำอาจส่งผลให้สมาชิกบางคนสร้างหนี้เกินตัว หรือนำเงินไปใช้จ่ายผิดวัตถุประสงค์ เช่นนำเงินไปใช้จ่ายฟุ่มเฟือยกับสิ่งที่เป็นการอบายมุข เป็นต้น

ควรส่งเสริมให้กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตทุกกลุ่มทำทะเบียนคุมเงินสัจจะและเงินให้กู้ยืมให้เรียบร้อย เพราะสมุดฝากสัจจะสะสม และสัญญาเงินกู้ อาจสูญหาย ทำให้ตรวจสอบยาก เนื่องจากผลการศึกษา พบว่า ยังมีกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตร้อยละ 42.50 จัดทำทะเบียนคุมเงินสัจจะและเงินให้กู้ยืมไม่เรียบร้อย และจากการสัมภาษณ์เพิ่มเติมจากผู้ตอบแบบสอบถาม ยังมีกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบางกลุ่มใช้สมุดฝากสัจจะสะสมทรัพย์ และสัญญาเงินแทนทะเบียนคุมเงินสัจจะและเงินให้กู้ยืม

ควรส่งเสริมให้กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตมีระบบการตรวจสอบที่ได้มาตรฐาน เช่น ให้มีการดำเนินการโดยบุคคลภายนอก หรือองค์กรกลาง เพื่อเป็นที่เชื่อถือของประชาชนและสถาบันการเงินที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากจากผลการศึกษา พบว่า กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตส่วนใหญ่จะมีการตรวจสอบโดยใช้บุคคลภายในเท่านั้น ซึ่งนอกจากจะไม่เป็นไปตามมาตรฐานสากลแล้ว อาจทำให้ในทางปฏิบัติไม่มีการตรวจสอบจริง

ควรส่งเสริมให้กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตมีความเข้มแข็ง เช่น การสร้างเครือข่ายระหว่างกัน หรือโดยการรวมกลุ่มกัน และจัดตั้งเป็นสถาบันการเงินในระดับท้องถิ่น ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการนำเงินออมที่ระดมได้จากกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ที่มีเงินออมเหลือ ไปสนับสนุนกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตอื่นที่ขาดเงินทุนหมุนเวียน ตลอดจนการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างกันในเรื่องวิชาการความรู้ และการบริหารงาน เป็นต้น

สำหรับความเห็นเกี่ยวกับการรวมกลุ่มต่างๆ ในชุมชน มาเป็นกลุ่มเดียวกัน เพื่อความเข้มแข็งขององค์กร ในด้านการมีเงินทุนให้กู้ยืม เงินสวัสดิการ การต่อรองกับแหล่งเงินกู้ภายนอก

จะมีความเป็นไปได้มากขึ้นเพียงใดนั้น คณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่ตอบคำถาม ได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมไว้ ดังนี้

- ไม่เห็นด้วย และคิดว่ามีความเป็นไปได้น้อย คิดเป็นร้อยละ 72.75 เหตุผลสำคัญที่เห็นว่าเป็นไปได้น้อย เพราะแต่ละกลุ่มมีการบริหารจัดการต่างกัน กรรมการคนละชุดกัน วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกลุ่มแตกต่างกัน กล่าวคือกลุ่มออมทรัพย์เป็นเงินออมของสมาชิก แต่กลุ่มการเงินอื่นๆ เช่น กองทุนหมู่บ้านเป็นเงินของรัฐบาลไม่ใช่เงินออม สมาชิกในกลุ่มจึงไม่ยินยอมให้รวม ประกอบกับการคิดดอกเบี้ยในการกู้ยืมเงินของกลุ่มแตกต่างกัน

- เห็นด้วยกับการรวมกลุ่ม และเป็นไปได้สูง คิดเป็นร้อยละ 12.00 ในจำนวนดังกล่าว มีกลุ่มที่รวมกับกองทุนหมู่บ้านแล้ว 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 10.42 เนื่องจากมีคณะกรรมการชุดเดียวกัน และส่วนใหญ่เห็นว่าภาครัฐต้องเข้าไปช่วยเหลือในการรวมกลุ่ม จึงจะประสบความสำเร็จ

- ไม่แสดงความคิดเห็น คิดเป็นร้อยละ 9.50

- เห็นด้วยแต่คิดว่ามีความเป็นไปได้น้อย คิดเป็นร้อยละ 3.50 เหตุผลที่เป็นไปได้น้อยเช่นเดียวกับกลุ่มแรก และเห็นว่าถ้าจะเป็นไปได้ภาครัฐต้องเข้ามาสนับสนุนการรวมกลุ่มอย่างจริงจังจึงจะประสบความสำเร็จ

- แสดงความคิดเห็นอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 2.25 เช่น การรวมกลุ่มขึ้นอยู่กับความเห็นคณะกรรมการ หรือการตัดสินใจของสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

อย่างไรก็ตาม ในเรื่องของการเชื่อมโยงเครือข่าย มีกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบางกลุ่ม ได้รับการสนับสนุนด้านเครือข่ายที่เป็นองค์กรท้องถิ่น คือ องค์กรบริหารส่วนตำบล(อบต.) ให้การสนับสนุนเงินทุนแบบไม่มีดอกเบี้ย หรือรวมกลุ่มกับกองทุนหมู่บ้าน ในการที่จะพัฒนากลุ่มเพิ่มสภาพคล่องในการดำเนินงานของกลุ่มด้วย ซึ่งเป็นการสร้างความเข้มแข็งและการเติบโตในกลุ่มได้เป็นอย่างดี

ควรส่งเสริมให้กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตมีความเข้มแข็ง โดยการส่งเสริมให้ความรู้ในด้านการบริหาร การจัดการในด้านการเงิน การลงทุน และการบัญชี เป็นต้น ซึ่งจะช่วยให้กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต มีการบริหารงานที่มีหลักวิชาการมากขึ้น เช่น

- รู้หลักการบริหาร เพื่อกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตจะมีการวางแผนงานแบบมีเป้าหมาย ทำให้ประสบความสำเร็จในการทำงานได้ง่ายขึ้น

- รู้ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารเงินเข้า เงินออก ซึ่งนอกจากจะต้องดูจำนวนเงินเข้าออกให้สอดคล้องกันแล้ว ยังต้องดูในเรื่องกำหนดเวลาที่เงินเข้าออกด้วย ซึ่งจะเป็นการช่วยแก้ปัญหาของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในเรื่องสภาพคล่องที่มีอยู่ได้ จากการสัมภาษณ์ผู้ตอบ

แบบสอบถามเพิ่มเติม พบว่า ปัจจุบัน เมื่อกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตขาดสภาพคล่องจะแก้ไขโดยการชะลอการให้กู้ยืม/ให้กู้ยืมในงวดถัดไป หรือเฉลี่ยการให้กู้ยืมแก่สมาชิกในจำนวนเท่าๆ กัน หรือกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินเฉพาะกิจ (ธนาคารออมสิน และ ธกส.) และองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และสำหรับกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่ประสบปัญหาสภาพคล่องส่วนเกิน จะแก้ไขปัญหามาโดยนำเงินส่วนเกินดังกล่าวฝากสถาบันการเงินเฉพาะกิจ

- รู้ทฤษฎีเกี่ยวกับการลงทุน เพื่อนำมาใช้ในการนำเงินสดที่เหลือไปลงทุนให้ได้ประโยชน์สูงสุดนอกเหนือจากการนำไปฝากธนาคาร

- รู้วิธีการบันทึกบัญชีที่เป็นที่ยอมรับของสากล

ควรส่งเสริมให้กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต โดยเฉพาะกลุ่มออมทรัพย์การผลิตที่มีฐานะการเงินดี ได้มีบทบาทในการส่งเสริมเงินทุน พัฒนาคุณภาพชีวิต และจัดสวัสดิการสำหรับคนในชนบท ช่วยแก้ไขปัญหาค่าความยากจนในท้องถิ่น เพื่อประชาชนในชนบทได้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เนื่องจากปัจจุบันกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบางกลุ่มได้ดำเนินการอยู่แล้ว แต่ยังไม่เพียงพอเนื่องจากขาดกำลังทรัพย์ เช่น บางกลุ่มมีการจ่ายเงินบำนาญให้สมาชิกที่ชราภาพ แต่มีความสามารถจ่ายได้เพียงเดือนละ 200 บาท ซึ่งไม่เพียงพอ เป็นต้น

ควรเปิดโอกาสให้กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตสามารถจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลได้ เพื่อสามารถมีสิทธิและหน้าที่ได้ตามกฎหมายแยกจากกรรมการ เช่นเดียวกับนิติบุคคลอื่นๆ ซึ่งจะช่วยเพิ่มความคล่องตัวในการบริหารงานมากขึ้น

ควรให้มีกฎหมายรองรับการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เพื่อให้เป็นการประกอบธุรกิจที่อาจเข้าข่ายเป็นการปฏิบัติไม่ชอบด้วยพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ.2505 และอาจเข้าข่ายเป็นการปฏิบัติไม่ชอบด้วยกฎหมายสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ

ควรสนับสนุนกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตให้มีสถานที่ทำการ และอุปกรณ์เครื่องใช้สำนักงานเป็นของตนเอง และเพียงพอ อย่างไรก็ตาม เนื่องจากพื้นฐานความรู้ของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตต่างๆ มีจำกัด มีจำนวนผู้บริหารหรือคณะกรรมการที่ทุกคนมีภารกิจของตนเองมากอยู่แล้ว การที่จะนำระบบคอมพิวเตอร์เข้าไปช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน จึงยังไม่เหมาะสมในทุกแห่ง แต่ควรสนับสนุนสำหรับบางกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่มีขนาดสมาชิกมาก และแบกรับค่าใช้จ่ายในระบบนี้ได้เท่านั้น

จากการไปสัมภาษณ์กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ณ สถานที่ทำการ ปรากฏว่า กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ไม่มีสถานที่ทำการเป็นของตนเอง ต้องอาศัยบ้านของผู้นำชุมชน ที่ทำการกองทุนหมู่บ้าน ศาลาอเนกประสงค์ หรือศาลาวัดแห่งใดแห่งหนึ่ง ภายในหมู่บ้านเป็นสถานที่ทำการ

ของกลุ่ม ผู้ให้สัมภาษณ์จึงอยากให้ภาครัฐสนับสนุนในเรื่องที่ทำการของกลุ่มด้วย นอกจากนั้น ได้แก่ เรื่องความไม่เพียงพอของอุปกรณ์สำนักงานซึ่งมีผลทำให้การปฏิบัติงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ค่าเช่า และการจัดเก็บเอกสารไม่เป็นระเบียบ ชำรุดสูญหาย ส่วนอุปกรณ์สำนักงานที่ต้องการเพิ่มเติม ได้แก่ เครื่องคอมพิวเตอร์ โต้ะ เก้าอี้ ตู้เก็บเอกสาร

ควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย เป็นต้น มีการจัดทะเบียนกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เพื่อสามารถควบคุม ให้การส่งเสริม และดูแลได้ โดยสะดวกและทั่วถึง

ภาครัฐควรสนองตอบความต้องการของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ซึ่งได้แก่ ความต้องการให้มีหน่วยงานภาครัฐเข้าไปกำกับดูแลโดยเฉพาะ เพื่อให้มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับและมีความมั่นคง ความต้องการให้พัฒนาเป็นสถาบันการเงินชุมชน ความต้องการให้มีกฎหมายเฉพาะมารองรับเช่นเดียวกับสถาบันการเงินอื่นๆ เช่น ธนาคารพาณิชย์ และความต้องการให้มีสถานะเป็นนิติบุคคล

อย่างไรก็ตาม กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตส่วนใหญ่ เกิดจากความร่วมมือของประชาชน หรือสมาชิกรวมตัวกันขึ้นเพื่อพัฒนาชุมชน ดังนั้น ภาครัฐควรเข้าไปดำเนินการ เฉพาะในเรื่องที่กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตมีความต้องการเท่านั้น